

Beheerplan Wegen

Gemeente Rheden (2021-2025)

Inhoudsopgave

1. Inleiding: Wegenkansen	3
1.1 Typen onderhoud	3
1.2 Positionering	4
2. Areaal	6
2.1 Opbouw areaal	6
2.2 Ontwikkeling areaal verharding	8
2.3 Kwaliteit areaal	8
2.4 Conclusies	11
3. Kaders voor beheer	12
3.1 Ruimtelijk, sociaal en duurzaam beheer	12
3.2 Wettelijke kaders	12
4. Ambities	14
4.1 Basisuitgangspunten voor beheer	14
4.2 Ambities: ruimtelijk, sociaal en duurzaam	15
5. Werkwijze Wegbeheer	18
5.1 Beheerproces	18
5.2 Integraal werken	19
5.3 Klantgericht-, servicegericht- en participatiegericht	19
5.4 Dagelijks onderhoud	20
5.5 Groot onderhoud en projecten	21
6. Exploitatiebegroting	22
7. Vervangingsinvestering	23
Bijlage: Flyer werkzaamheden Buurtbeheer	24

1. Inleiding: Wegenkansen

Als gemeente hebben we de verplichting om te zorgen voor veilige en toegankelijke wegen. Dat betekent dat we wegen tijdig moeten onderhouden en vervangen. Een technisch en financieel verhaal waar dit beheerplan op ingaat. Wanneer we echter alleen puur vervangen en onderhouden, laten we grote kansen liggen om de openbare ruimte in onze gemeente te verbeteren.

We zien kansen om met ons wegenreaal en andere beheerdisciplines méér te doen en in te spelen op grote veranderingen in gemeente Rheden. Veranderingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid, en op het sociale vlak zoals gezondheid, waarbij de historische kwaliteiten ook moeten worden gerespecteerd. Ook met wegbeheer kunnen we werken aan een toekomstbestendige en leefbare gemeente. Daarom zal dit wegenbeheerplan ook onze ambities op het vergroten van ruimtelijke kwaliteit, sociaal vlak en duurzaamheid beschrijven. Verder gaat dit plan in op de kwaliteit van ons areaal, de werkwijze en strategieën van wegbeheer en de financiën.

1.1 Typen onderhoud

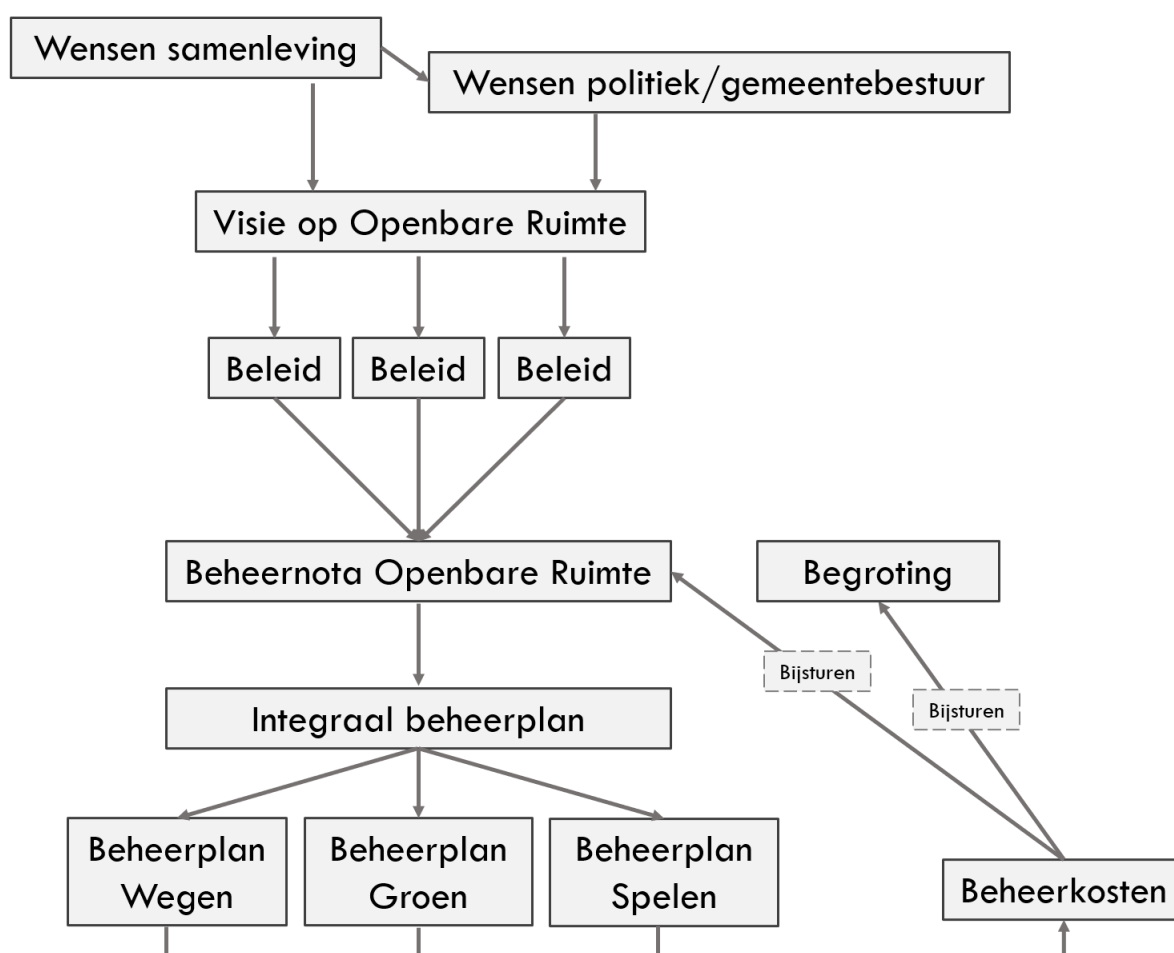
Er worden vier verschillende typen onderhoud onderscheiden:

Type onderhoud	Omschrijving
Service onderhoud	Incidenteel onderhoud, reparaties, herstel op basis van meldingen en eigen waarnemingen. Veelal bedoeld om direct gebreken en gevaarlijke situaties op te heffen (reactieve onderhoudswerkzaamheden). Het doel van service onderhoud is het terugbrengen van het object in een aanvaardbare conditie. Het service onderhoud wordt uitgevoerd door team Buurtbeheer.
Regulier onderhoud	Gepland onderhoud dat frequent wordt uitgevoerd (periodiek/jaarlijks terugkerend) of betrekking heeft op ingrepen op een klein gedeelte van het object ('klein onderhoud'). Tot regulier onderhoud worden ook inspecties en metingen gerekend. Door het herhalende karakter zijn de kosten jaarlijks hetzelfde. Regulier onderhoud wordt gepland en uitgevoerd door team Buurtbeheer en externe opdrachtnemers.
Groot onderhoud	Groter en meer ingrijpende maatregelen op een groot deel van het object. Groot onderhoud verlengt de levensduur van de openbare ruimte en heeft een lage frequentie (na een lange gebruiksduur). Groot onderhoud wordt projectmatig gepland. De kosten verschillen hierdoor sterk per jaar. Groot onderhoud wordt door externe opdrachtnemers uitgevoerd. Beheer Wegen van Team Woon-en Leefomgeving zetten dit uit op de markt.
Vervanging	Het totaal vernieuwen van een object aan het einde van de levensduur. Essentieel is dat de inrichting en functie van het object niet wordt gewijzigd. Herinrichting is ook een type vervanging, maar hierbij is er wel een functieverandering, deze vallen niet in de scope van dit beheerplan, maar zijn wel opgenomen in het beleid. Vervanging wordt gepland door Beheer Wegen van Team Woon-en Leefomgeving en de uitvoering wordt uitbesteed. Het totaal vernieuwen van een object aan het einde van de levensduur conform TCO (Total Cost of Ownership) door (ander) duurzamer materiaal. Dit valt ook

	onder vervanging alleen worden hier overwegingen vanuit duurzaamheid meegewogen.
Integraal Gebiedsgerichte Aanpak (IGA)	Het totaal vernieuwen van de boven- en ondergrondse infrastructuur van een wijk of buurt, wanneer deze aan het einde van de levensduur is. Essentieel is dat de inrichting en functie van het object wordt gewijzigd en aangepast aan de huidige richtlijnen. Deze vallen niet in de scope van dit beheerplan. Vervanging wordt gepland door het team Woon- en Leefomgeving met ondersteuning van verschillende teams/afdelingen.

1.2 Positionering

Dit wegenbeheerplan is een verdere uitwerking van het Integraal Beheerplan (2021-2025) en de vastgestelde Beheernota (2021-2025). Deze beleidsstukken voor de openbare ruimte vormen de kaders voor het voorliggende wegenbeheerplan. Vanuit de thema's ruimtelijk, sociaal en duurzaam hebben wij doelstellingen geformuleerd voor het beheer en onderhoud van wegen. Het figuur hieronder laat zien wat de positie van dit plan is ten opzichte van andere beleidsstukken.

Figuur 1: De positie van dit beheerplan Wegen

Afbakening Wegen

Als het gaat om het beheer van wegen hebben we het concreet over de volgende onderdelen van de openbare ruimte:

- Verharding
- Verkeerstekens
- Openbare verlichting
- Straatmeubilair
- Civiele kunstwerken
- Faunavoorzieningen
- Straatreiniging
- Gladheidsbestrijding

2. Areaal

In dit hoofdstuk geven we inzicht in het huidige areaal dat in gemeente Rheden aanwezig is en welke kwaliteit het heeft. Achtereenvolgens staan we stil bij de opbouw, ontwikkeling, leeftijd en de kwaliteit van het areaal.

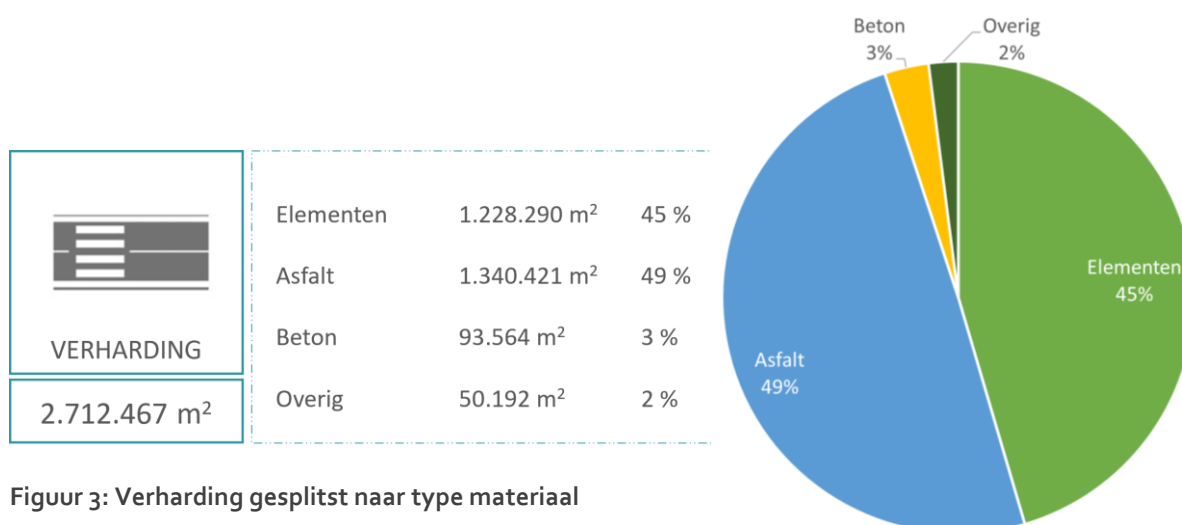
2.1 Opbouw areaal

Het wegenareaal bestaat uit verharding, civiele kunstwerken, meubilair, verlichting, faunavoorzieningen en verkeerstekens. De hoeveelheden zijn aangegeven in figuur 2 hieronder.

			
VERHARDING	CIVIELE KUNSTWERKEN	ART KUNSTWERKEN	MEUBILAIR
2.712.467 m ²	31 stuks	53 stuks	3.630 stuks

			
VERLICHTING	FAUNAPOORTEN	FAUNATUNNELS-, RASTERS- EN SCHERMEN	VERKEERSTEKENS
7.405 stuks	56 stuks	4.819 m	6.450 stuks

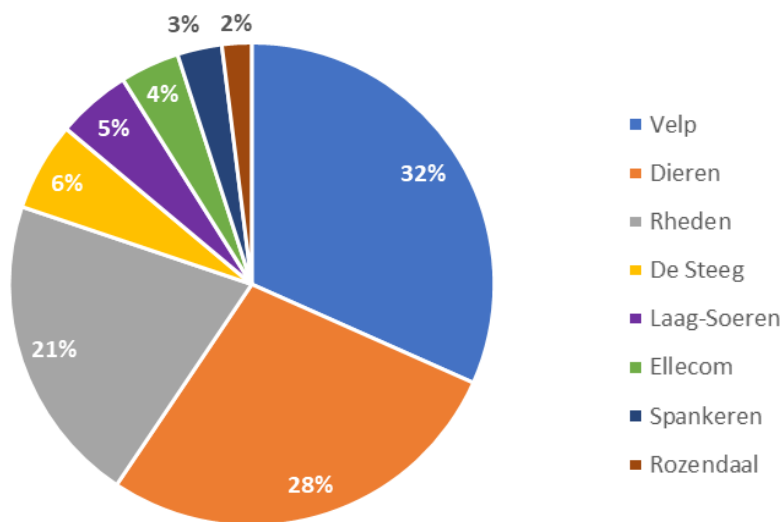
Figuur 2: Totaal overzicht van de arealen verharding en objecten van Wegen, peildatum 2021.

Figuur 3: Verharding gesplitst naar type materiaal

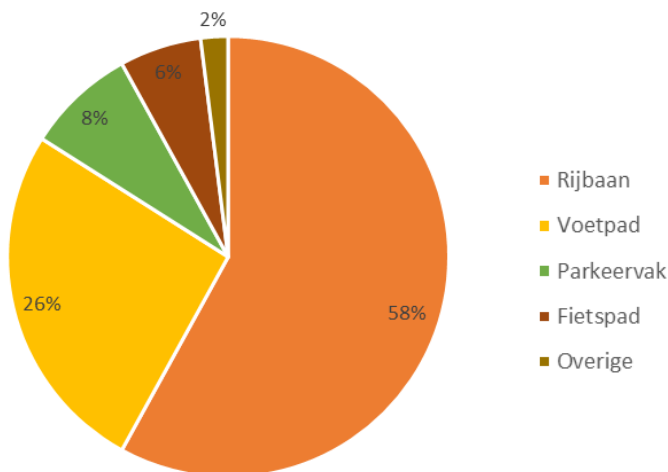
Het wegenareaal in gemeente Rheden bestaat uit ruim 2,7 miljoen vierkante meter verharding. In figuur 3 hebben we de arealen gesplitst naar type materiaal. Elementen beslaat 45% (circa 1,22 miljoen) van het totaal en asfaltverharding 49% (circa 1,34 miljoen). Elementenverharding is bestrating dat bestaat uit losse elementen zoals gebakken klinkers, kinderkopjes of kasseien en tegels. Het voordeel is dat ze makkelijk hersteld kan worden en waterdoorlatend zijn. Slechts een klein deel (3%) is uitgevoerd in beton en overige materialen (2%). Het beton bestaat voornamelijk uit de fietspaden in de gemeente.

Het grootste aandeel van het verhardingsareaal ligt in de wijken Velp (32%) daarna volgen Dieren (28%) en Rheden (21%). De overige 20% van het areaal ligt in De Steeg, Laag-Soeren, Ellecom, Spankeren en Rozendaal. 79% ligt binnen de bebouwde kom en 21% buiten.

Figuur 4: Verharding gesplitst naar woonwijk

Het wegenareaal is daarnaast verdeeld naar verschillende type wegen van hoofdwegennet tot fietspaden. Deze worden allemaal op een andere manier belast en zodoende op een andere manier aangelegd en onderhouden. Dit heeft invloed op de te totale beheerkosten. Van de 2,5 miljoen vierkante meter bestaat ruim 58% uit woonstraten en wegen, 26% uit voetpaden, 8% parkeervak, 6% fietspad en 2% is overig (inrit).

Figuur 5: Verharding gesplitst naar wegtype

2.2 Ontwikkeling areaal verharding

In vergelijking met 2012 is er een duidelijke toename van het areaal te zien. Sinds 2012 is er ruim 254.946 vierkante meter aan verharding bijgekomen. Dit is een toename van 10%. De toename zit in de toename aan elementenverharding, beton en overige verharding. Het aandeel asfaltverharding is echter afgenomen met 5% ten opzichte van 2012. Een verklaring hiervoor is dat bij herinrichting van woonstraten de afgelopen jaren het asfalt is vervangen door elementenverharding. Bij herinrichtingen streven we er naar om zoveel als mogelijk minder verharding terug te brengen ten opzichte van de situatie voor de herinrichting, zonder dat dit leidt tot functieverlies. De uitbreiding van overig areaal wordt verklaard door de realisatie van nieuwe woonwijken.

2.3 Kwaliteit areaal

Kwaliteit is op diverse manieren te bekijken. Kwaliteit gaat verder dan wat er op het zicht te zien is en kwaliteit kan ook met elkaar schuren. Een strak gemaaid grasveld geeft een strak beeld, maar kan minder opleveren voor biodiversiteit. Een asfaltweg kan goed scoren op beeldkwaliteit, maar een boring zegt pas iets over de kwaliteit van de fundering en levensvatbaarheid van de weg. Grofweg meten we kwaliteit van de openbare ruimte daarom om op de volgende wijzen:

1. **Beeldkwaliteit:** (toetsing beleid aan beeldkwaliteit (CROW)): hierbij wordt op basis van beeldkwaliteit een algemeen en indicatief beeld gegeven van de kwaliteit van de openbare ruimte.
2. **Technische kwaliteit** (technische normen en/of ouderdom): de feitelijke technische kwaliteit wordt gemeten via technische inspecties zoals de technische inspecties wegen en kunstwerken.
3. **Functionele kwaliteit:** de mate waarin de openbare ruimte al voldoet aan het gewenste gebruik en bijdraagt aan het oplossen van opgaven.
4. **Meldingen:** de meldingen in de openbare ruimte over klachten, vragen en wensen.
5. **Tevredenheid:** onderzoek onder bewoners waarin gevraagd wordt naar meningen en wensen voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Gemeente Rheden stuurt nu vooral op technische- en beeldkwaliteit. Voor de beeldkwaliteit wordt gewerkt met foto's en eisen aan de hand van kwaliteitshandboeken en beeldbestekken. A+ is het hoogste niveau en D het laagste. Dit zijn feitelijke waarnemingen van inspecteurs. Meldingen en tevredenheidsonderzoek kunnen deze gegevens aanvullen waarmee we een beter beeld krijgen hoe de beleving is van bewoners. Met de komst van meldingssysteem Fixi in oktober 2021 willen we meer gaan sturen op meldingen en tevredenheid.

Onderhoudskwaliteit

Voor de verzorgende staat van alle onderdelen voor Wegen hanteren we minimaal CROW-niveau B (voldoende, functioneel). Dit betekent sturen op een normale levensduur, geen achterstanden opbouwen en geen sprake van gevaarlijke situaties. Voor de technische staat van Wegen hanteren we CROW-niveau C (laag). Dit betekent dat op wegen en trottoirs oneffenheden, hobbels, scheuren, gaten, wortelopdruk en losliggende tegels, voor kunnen komen.

Dit kan consequenties hebben voor de toegankelijkheid van trottoirs en wegen. Het kan voorkomen dat niet alle wegen en trottoirs even prettig en comfortabel zijn om te fietsen, wandelen, sporten of spelen. Daarnaast kan het de kans op valpartijen vergroten. De kans op achterstanden in het onderhoud en het risico op kapitaalvernietiging nemen toe bij een lager niveau.

Figuur 6 laat zien hoe de kwaliteit van een weg gedurende de tijd ontwikkelt (de lichtblauwe lijn). Gedurende de onderhoudsfase is steeds een bedrag nodig om de kwaliteit te consolideren. Aan het eind van de gebruiksduur is een grotere investering nodig om de verharding te vervangen.

Het risico van uitstel van vervanging is dat er vaker dagelijks onderhoud (reparaties oneffenheden) en groot onderhoud (aanbrengen nieuwe deklagen) moet plaatsvinden. Er moet namelijk meer onderhoud worden uitgevoerd om visueel een zelfde beeld te behouden.

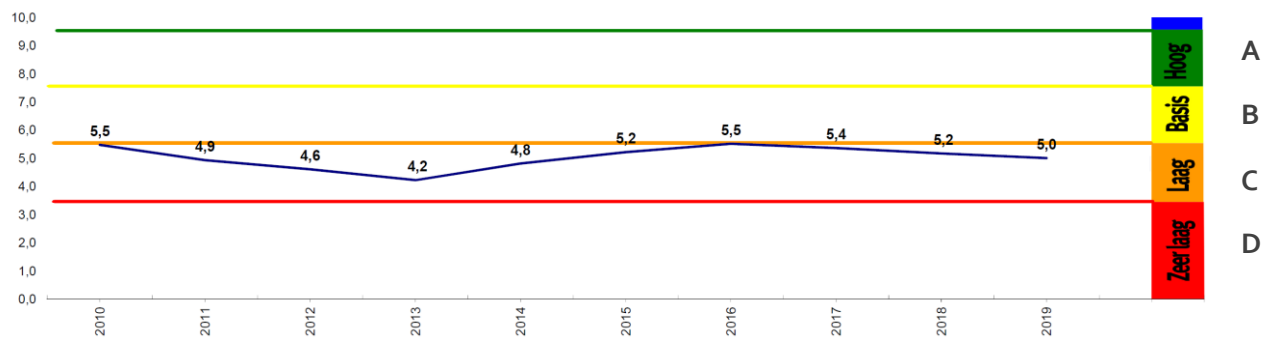
Figuur 6: De onderhoudscyclus van een weg. Een weg wordt meestal 50-60 jaar na de eerste aanleg vervangen. Groot onderhoud vindt ongeveer na 35-40 jaar plaats.

Ontwikkelingen in de technische kwaliteit van verharding

In 2019 is een rapport uitgekomen dat de ontwikkelingen in de technische kwaliteit van verharding tussen 2010 en 2019 beschrijft. Uit dit rapport blijkt dat de technische kwaliteit van verharding over het algemeen overeen komt met CROW-niveau C. Dit is conform de vastgestelde kwaliteitsambities voor de technische staat (zie paragraaf hierboven).

Als we kijken naar de ontwikkelingen tussen 2010 en 2019 zien we lichte schommelingen in de kwaliteit van verharding. De technische staat van verharding verslechterd tussen 2010 en 2013. Na 2013 zien we een lichte stijging waarna vanaf 2016 een lichte daling wordt ingezet. Deze trend wordt weergegeven in figuur 7 hieronder. De blauwe lijn is het gemeten gemiddelde kwaliteitsniveau voor de hele gemeente. Dit wordt uitgedrukt in een rapportcijfer die overeenkomt met de vier CROW-

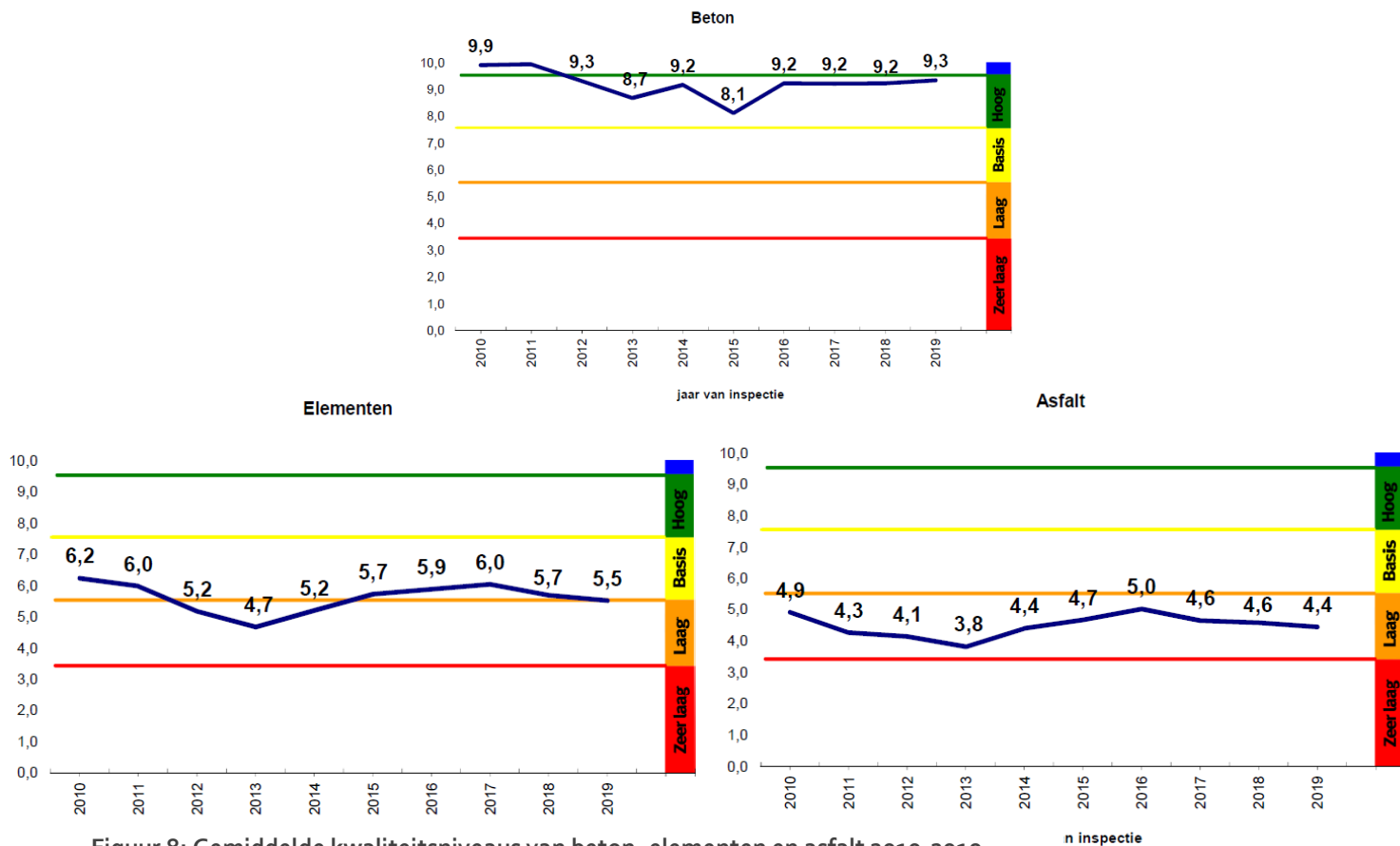
niveaus A, B, C en D. In het rapport worden de CROW-niveaus aangeduid met 'hoog' (A), 'basis' (B), 'laag' (C) en 'zeer laag' (D). Voor het analyseren van de gegevens houden we dit aan.

Figuur 7: Gemiddeld kwaliteitsniveau voor technische staat van wegen, 2010-2019

Als we deze algemene trend uitsplitsen naar verhardingstype (asfalt, beton en elementen) wordt duidelijk dat asfaltverharding over het algemeen van lagere kwaliteit is dan elementenverharding en beton. De vastgestelde kwaliteitsambities van CROW-niveau C (laag) worden gehaald en in het geval van beton overtroffen:

- Asfalt krijgt in 2019 een gemiddeld rapportcijfer van 4,4 (CROW-niveau C, laag).
- Elementenverharding krijgt in 2019 een gemiddeld rapportcijfer van 5,5 (CROW-niveau C, laag).
- Beton krijgt in 2019 een gemiddeld rapportcijfer van 9,3 (CROW-niveau A, hoog).

Figuur 8: Gemiddelde kwaliteitsniveaus van beton, elementen en asfalt 2010-2019

De kwaliteit van asfalt en elementenverharding volgen dezelfde trend tussen 2010 en 2019. Namelijk een daling in kwaliteit tussen 2010 tot 2013, vervolgens een toename tot 2016 waarna de kwaliteit weer licht daalt. De kwaliteit van elementenverharding ligt op de grens van 'laag' en 'basis', dus CROW-niveau C en B.

Ook de kwaliteit van het beton daalt tussen 2010 en 2013. Sinds 2016 lijkt de kwaliteit stabiel te zijn met een gemiddeld rapportcijfer van 9,2 ('hoog'/CROW-niveau A). Het lijkt erop dat 2013 voor alle verhardingstypen een dieptepunt is geweest waarna er flink is geïnvesteerd in het verhogen van de kwaliteit.

Als we inzoomen op de gebieden zien we verschillen. Hieronder worden de algemene trends per gebied beschreven.

Groengebied/parken:

- Lichte stijging in de kwaliteit sinds 2010 (van 3,4 in 2010 naar 4,9 in 2019)
- Lichte stijging in de kwaliteit van elementenverharding (van 4,5 in 2010 naar 5,4 in 2019). Met een dip in kwaliteit in 2013 (4,0).
- Forse stijging in kwaliteit van beton (van 6,0 in 2014 naar 10,0 in 2019)

Hoofdwegen:

- Lichte daling in de kwaliteit van asfaltverharding (van 6,1 in 2010 naar 5,2 in 2019). In 2019 ligt de kwaliteit wel hoger dan in 2013 toen er een dieptepunt was (4,8).
- Daling in de kwaliteit van elementenverharding (van 7,2 in 2010 naar 6,0 in 2019) met een dieptepunt in 2013 toen het rapportcijfer een 5,1 was.
- Kwaliteit van beton is niet veranderd sinds 2012 (altijd 'hoog', 10,0).

Woongebied:

- Lichte daling in de kwaliteit van asfaltverharding (van 4,2 in 2010 naar 3,8 in 2019) met een dieptepunt in 2013 toen het rapportcijfer een 3,4 was.
- Daling in kwaliteit van elementenverharding (van 6,7 in 2010 naar 5,3 in 2019) met een dieptepunt in 2013 toen het rapportcijfer een 4,7 was.

2.4 Conclusies

- Sinds 2012 is er ruim 254.946 duizend vierkante meter aan verharding bijgekomen. Dit is een toename van 10%.
- De technische kwaliteit van asfalt- en elementenverharding is conform het vastgestelde kwaliteitsniveau CROW-niveau C ('laag'). De kwaliteit van beton is zeer goed (CROW-niveau A/'hoog').
- De kwaliteit van asfalt- en elementenverharding liep in alle gebieden terug tussen 2010 en 2013. Na 2013 verbeterd de kwaliteit maar komt niet terug op het niveau van 2010, met uitzondering van parken en groengebieden.

3. Kaders voor beheer

Het bestaande beleid voor het beheer van de openbare ruimte vormt de kaders voor dit wegenbeheerplan. Het gaat specifiek om de Beheernota 2021-2025 en het Integraal Beheerplan 2021-2025. In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste uitgangspunten vanuit deze beleidsdocumenten die van toepassing zijn op het areaal wegen van gemeente Rheden.

3.1 Ruimtelijk, sociaal en duurzaam beheer

Vanuit de beheernota (2021-2025) en het integraal beheerplan (2021-2025) zijn drie thema's geformuleerd die de kaders stellen voor een leefbaar en toekomstbestendig gemeente Rheden: ruimtelijke kwaliteit, sociaal en duurzaam. Deze zijn gebaseerd op grote veranderingen in de gemeente. Deze veranderingen worden in de beheernota benoemd als: veranderingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid, ontwikkelingen op het gebied van IT en op het sociale vlak, zoals gezondheid, waarbij de historische kwaliteiten ook moeten worden gerespecteerd. We zien kansen om met ons wegenareaal en andere beheerdisciplines hier aan bij te dragen. Vanuit de thema's ruimtelijk, sociaal en duurzaam zijn in het integraal beheerplan beheermaatregelen geformuleerd die zoveel mogelijk bijdragen aan:

- Klimaatadaptatie
- Biodiversiteit stimuleren
- Inzetten op de samenleving
- Ruimtelijke kwaliteit vergroten
- Toerisme en recreatie faciliteren en stimuleren
- Toegankelijkheid, bewegen en spelen verbeteren
- Energieneutraal in 2040
- Veiligheid vergroten
- Duurzaamheid in het beheer

Ook met ons wegenareaal en andere beheerdisciplines kunnen we een bijdragen leveren. Bijvoorbeeld door duurzaamheid een prominente rol te geven in onderhoudsbestekken, overbodige (niet functionele) verharding zoveel mogelijk te vervangen door groen, door asfalt te hergebruiken als fundering, en bij herinrichting zoveel mogelijk een lichter type verharding toe te passen om hitte te verminderen en woonstraten zoveel mogelijk autoluw in te richten. In hoofdstuk 4 gaan we verder in op onze maatregelen voor wegen.

3.2 Wettelijke kaders

De belangrijkste kaders voor het wegbeheer zijn de Wegenwet en het Burgerlijk Wetboek. Op basis van deze wetten heeft de gemeente een zorgplicht voor het in goede staat verkeren van de wegverhardingen die zij in beheer heeft. De wegenbeheerder heeft vanuit Artikel 16 van de Wegenwet, die het onderhoud van wegen en de toegankelijkheid van openbare wegen regelt, enkele

verplichtingen. Een van die verplichtingen is de hen toegewezen wegen in goede staat te houden en verantwoord te beheren. De begrippen 'in goede staat' en 'verantwoord' behoren tot de beleidsvrijheid van de gemeente. Ook de Wegenverkeerswet 1994, Wet geluidhinder, Bouwstoffenbesluit, Wet Natuurbescherming en de Arbeidsomstandighedenwet bevatten diverse wettelijke bepalingen die van invloed zijn.

4. Ambities

We zien kansen om met Wegen bij te dragen aan een toekomstbestendig en leefbaar Rheden. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we hier invulling aan geven. De basisuitgangspunten zijn nodig voor een veilige en functionele openbare ruimte. Daarnaast formuleren we hoe we willen bijdragen aan maatschappelijke thema's zoals ruimtelijke kwaliteit, participatie en klimaatadaptatie.

4.1 Basisuitgangspunten voor beheer

Een veilige, functionele en hele openbare ruimte vormt de basiskwaliteit voor alle openbare ruimten. Dit noemen we ook wel de 'Rhedense basis'. Het is basisniveau waarop het beheer en onderhoud van de gemeente is gericht. Het betreft:

- Het beheer en onderhoud richt zich op het minimaal veilig en functioneel houden van de openbare ruimte. De gemeente voldoet daarbij aan de wettelijke zorgplicht.
- Het beperken van kapitaalvernietiging, het zo economisch mogelijk onderhouden over de hele levenscyclus.
- We hanteren CROW-niveau B (basis) voor de verzorgende staat van het wegenareaal en andere beheerobjecten en CROW-niveau C (laag) voor de technische staat.
- Er wordt buurtgericht gewerkt. Het beheer en onderhoud staat zo dicht mogelijk bij de inwoners van Rheden. Het Buurt- en Serviceteam zijn hier goede voorbeelden van. Zij zijn opdrachtnemer voor een deel van het beheer van de openbare ruimte, vooral de werkzaamheden waarbij er veel contact is met onze inwoners.
- Met regulier onderhoud proberen we zoveel mogelijk te voorkomen dat er reden is om te melden. Tegelijkertijd willen we dat als er iets aan de hand is, inwoners van Rheden ons gemakkelijk weten te bereiken via de gemeentelijke website, apps of sociale media.
- We werken zoveel mogelijk met lokale aannemers.
- Bij de afhandeling van meldingen, klachten of wensen, wordt er binnen drie werkdagen contact opgenomen met de melder.
- Bij groot onderhoud wordt doorgaans het huidige materiaal toegepast en worden geen of kleinschalige aanpassingen in de inrichting gedaan. We kiezen voor groot onderhoud om straten en buurten waarvan de kwaliteit daalt, relatief snel weer op een gewenst niveau te krijgen. Een groot onderhoudsmaatregel moet voorkomen dat de kwaliteit onder het gewenste niveau zakt en met dagelijks onderhoud overeind moet worden gehouden.
- Bij vervanging/herinrichting nemen we ook andere wensen mee in het project. Denk dan aan het realiseren van meer groen, een wadi, een fietsstraat, het verplaatsen van parkeerplaatsen en dergelijke, of een andere uitstraling: de ruimte wordt immers toch opnieuw ontworpen en krijgt nieuw materiaal. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden om zoveel als mogelijk te kiezen voor duurzame materialen en oplossingen. Als er wensen zijn voor een andere inrichting of een aanpak van de openbare ruimte terwijl deze technisch niet is versleten wordt vanuit de beheerders van team Woon en Leefomgeving geen initiatief genomen voor een aanpak. Afhankelijk van de situatie en staat van onderhoud kan eventueel wel een financiële bijdrage worden geleverd.

4.2 Ambities: ruimtelijk, sociaal en duurzaam

Naast bovenstaande uitgangspunten hebben we ambities voor de thema's ruimtelijk, sociaal en duurzaam.

Ruimtelijk

- De openbare ruimte wordt zo ingericht dat het duurzaam beheer(s)baar is en daarmee ook de kosten van het onderhoud beheer(s)baar zijn. We hanteren CROW-niveau B voor de verzorgende staat van het wegenareaal en andere beheerobjecten en CROW-niveau C voor de technische staat.
- Er zijn voldoende rustplekken met bankjes in centra en in groengebieden.
- De inrichting van de openbare ruimte past bij de functie, het gebruik en de ruimtelijke kwaliteit.
- Woonstraten worden zoveel mogelijk autoluw ingericht.
- Als we straatmeubilair vervangen kiezen we voor meubilair passend bij de omgeving en dat bijdraagt aan een harmonieuze uitstraling van de omgeving.
- We maken afspraken met ondernemers over een toegankelijke openbare ruimte, zonder obstakels. Ook door uitstallingen en reclame-uitingen van de ondernemers zelf.
- Wanneer het financieel en technisch mogelijk is passen we geluid reducerend asfalt toe als er wordt gekozen voor asfalt als materiaal.

Sociaal

- De openbare ruimte wordt zo ingericht dat het duurzaam beheer(s)baar is en daarmee ook de kosten van het onderhoud beheer(s)baar zijn.
- De werkzaamheden in de openbare ruimte en bij Buurtbeheer dragen bij aan een duurzame uitstroom van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of inwoners met inkomensondersteuning. Ook bieden we voor studenten stageplekken aan.
- We hanteren een selectief en curatief strooibeleid waarbij hoofdroutes prioriteit hebben. Rondom belangrijke locaties als winkelgebieden, verzorgingshuizen, bushaltes, bruggen, brievenbussen, oversteekplaatsen en scholen maken wij handmatig de verharding sneeuwvrij.
- Er worden in voldoende mate voorzieningen aangebracht voor mensen met een beperking zoals geleidelijnen, veilige oversteekplaatsen, rolstoelramps en verlaagde stoepranden. Deze zijn herkenbaar en vrij van obstakels
- We staan open voor alle soorten adoptie en nemen een faciliterende rol. Zoals het onderhouden van openbaar groen, het legen van afvalbakken of het opruimen van zwerfvuil. Bij herinrichting brengen we de mogelijkheden voor adoptie onder de aandacht.
- We maken afspraken met ondernemers over een toegankelijke openbare ruimte, zonder obstakels. Ook door uitstallingen en reclame-uitingen van de ondernemers zelf.
- Bij herinrichting van het groen of reconstructie van de straat worden bewoners betrokken bij de inrichting.

Duurzaam

- De openbare ruimte wordt zo ingericht dat het duurzaam beheer(s)baar is en daarmee ook de kosten van het onderhoud beheer(s)baar zijn. Bij herinrichtingen streven we er naar om zoveel als mogelijk minder verharding terug te brengen ten opzichte van de situatie voor de herinrichting, zonder dat dit leidt tot functieverlies.
- Bij herinrichting/vervanging plaatsen we zoveel mogelijk elementenverharding/gebakken straatsteen terug.
- De uitvoering van onderhoud wordt zoveel mogelijk verduurzaamd via het gebruik van elektrisch gereedschap.
- Duurzaamheid speelt een prominente rol in de onderhoudsbestekken.
- Overbodige verharding wordt zoveel mogelijk vervangen door groen, bijvoorbeeld door het vergroten van boomspiegels of kleinere hoekjes verhardingen te verwijderen voor groen.
- Asfalt wordt zoveel mogelijk hergebruikt als fundering.
- Wegen worden zoveel mogelijk in een lichter type verharding toegepast om hitte bij warme zomerdagen te verminderen.
- Regenwater wordt zoveel mogelijk op een natuurlijke wijze afgewaterd richting omliggend groen en bomen.
- Bij vervanging van openbare verlichting wordt standaard gekozen voor duurzame verlichting.
- Bij het vervangen van verkeersborden kiezen we zoveel mogelijk voor verkeersborden die gemaakt zijn van duurzame, gerecyclede, materialen zoals suikerriet en bamboe.

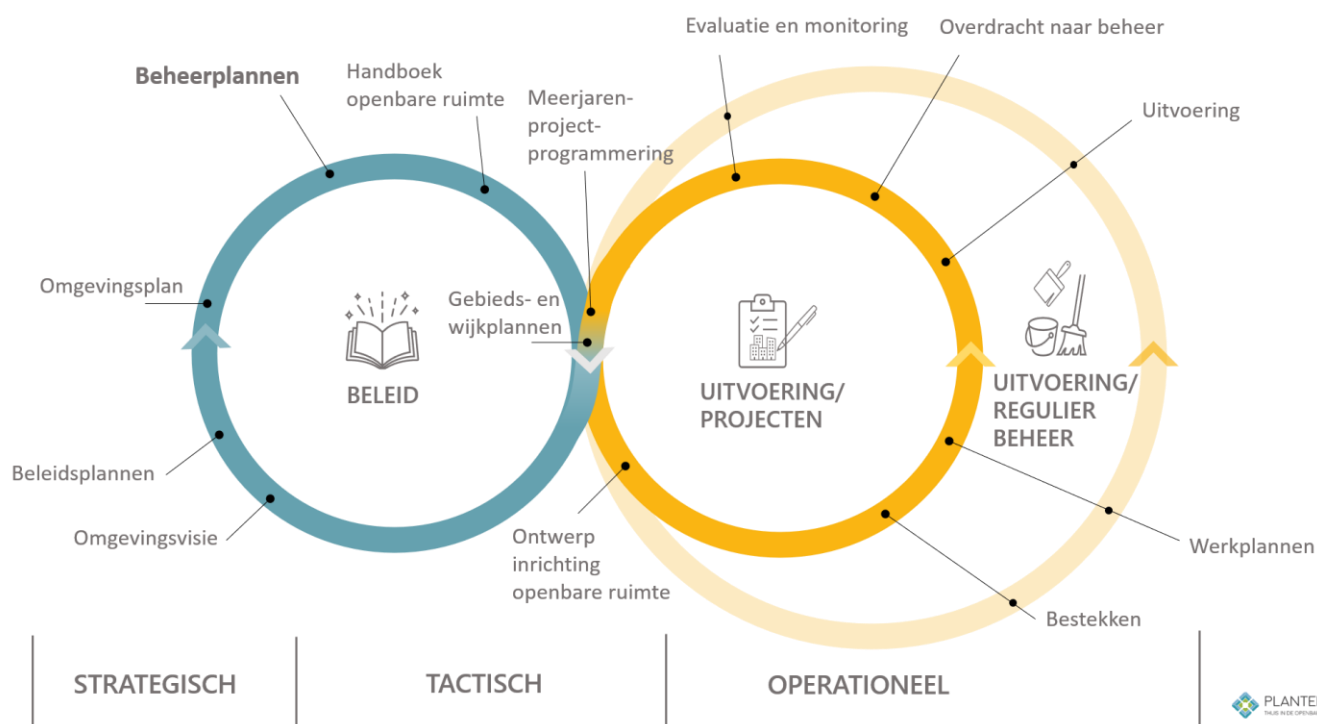
5. Werkwijze Wegbeheer

In dit hoofdstuk staan we stil bij de feitelijke processen en manier van werken bij wegbeheer. We beschrijven het proces van beleid naar uitvoering, hoe we invulling geven aan principes zoals integraal werken, asset management en klantgericht werken. Daarnaast beschrijven we voor dagelijks onderhoud en herinrichting/vervanging welke teams welke werkzaamheden uitvoeren.

5.1 Beheerproces

Beleid en beheer voor de openbare ruimte wordt op verschillende niveaus in de organisatie gemaakt, uitgewerkt en uitgevoerd. Dit wordt geïllustreerd door figuur 9 hieronder.

- De eerder genoemde Beheernota is strategisch en het Integraal Beheerplan tactisch. De documenten stellen kaders en doelstellingen voor de openbare ruimte.
- Deze kaders worden vervolgens uitgewerkt en verdiept in beheerplan, zoals dit Wegenbeheerplan. Andere documenten kunnen zijn het Handboek Openbare Ruimte en de Meerjarenprojectprogrammering. Dit is ook op tactisch niveau.
- De documenten zijn belangrijk voor de uitvoering, bijvoorbeeld voor het maken van ontwerpen, bestekken, jaarplannen, werkplannen en contracten. Deze geven op operationeel niveau praktische invulling aan de gemeentelijke beheerplannen.
- Na een evaluatie van de uitvoering kan het beleid worden aangepast op strategisch niveau, bijvoorbeeld de Beheernota of Integraal Beheerplan. Ook geeft dit aanleiding om de meerjarenprojectprogrammering aan te passen.

Figuur 9: Beleid- en uitvoeringscyclus

5.2 Integraal werken

We werken in het beheer zoveel mogelijk integraal, maar wat is integraal werken? Integraliteit is de mate waarin werkzaamheden, budgetten, visies en aanpakken op elkaar worden afgestemd en er planmatig wordt gewerkt. Met integraal beheer wordt er niet per beheerdiscipline naar de openbare ruimte gekeken, maar vanuit meerdere invalshoeken tegelijk.

Voor ons is beheer meer dan alleen het onderhouden en in stand houden van de openbare ruimte. Beheer is ook het bijdragen aan opgaven zoals klimaatverandering, biodiversiteit en de gezondheid van onze inwoners. Er komt veel op ons af en de opgaven zijn complex. Tegelijkertijd zijn onze budgetten niet eindeloos. Door integraal te werken kunnen meerdere opgaven, zoals de, klimaatadaptatie en toegankelijkheid, aan elkaar gelinkt worden. En door werk met werk te maken, kunnen projecten goedkoper uitpakken en ervaren inwoners minder hinder omdat werkzaamheden in één keer worden uitgevoerd. Want het is efficiënter om samen te werken dan elk afzonderlijk aan het werk te gaan.

De voordelen van integraal werken is dat het kosten kan besparen, hinder voor inwoners kan beperken en kwaliteit op meerdere punten in één keer worden verbeterd. De meeste synergie zit in buurten waar ingrepen plaatsvinden, zoals het vernieuwen van een weg of een riolering. We willen zoveel mogelijk werk met werk maken. De praktijk is echter weerbarstiger. Een aandachtspunt bij integraal werken is dat het niet altijd lukt om alle ontwikkelingen in de openbare ruimte op één lijn te krijgen vanwege de verschillende levensduur van objecten in de openbare ruimte en onzekerheden over de impact van bepaalde maatschappelijke opgaven.

5.3 Klantgericht-, servicegericht- en participatiegericht

- **Klantgericht:** De gebruiker van de openbare ruimte staat centraal. Een voorbeeld hoe we hier invulling aan geven is het gastheerschap. Samen met de gebruiker kijken we naar de wensen voor de omgeving en hoe hierin geparticipeerd kan worden.
- **Servicegericht:** Een grote rol is weggelegd voor Buurtbeheer als het gaat om servicegericht werken. Zij staan namelijk dicht bij de bewoners en zijn aanwezig bij het oplossen van meldingen. Daarnaast hebben we als doel om zo snel mogelijk te reageren op klachten en meldingen. We scoren goed op MOR-meldingen. We hebben inzicht in het aantal meldingen, de klanttevredenheid en afhandelingsnelheid. En we bieden veel mogelijkheden om meldingen te doen (fysiek, telefonisch, website, app, social media en via buitenmedewerkers). In oktober 2021 gaan we over op het nieuw meldingssysteem Fixi om onze service naar inwoners verder te verbeteren.
- **Participatiegericht:** Samen plannen maken en samen doen: Samen brengen we de kwaliteit in Rheden naar een hoger plan, tegen aanvaardbare kosten. Door samen doen ontstaat daarnaast extra begrip en draagvlak voor de keuzes die wij maken. Het platform 'Ik Buurt mee!' speelt een belangrijke rol hierbij. We staan open voor alle soorten adoptie en nemen een faciliterende rol. Zoals het onderhouden van openbaar groen, het legen van afvalbakken of het opruimen van zwerfvuil. Bij herinrichting brengen we de mogelijkheden voor adoptie onder de aandacht. De gemeente zoekt nadrukkelijk naar samenwerking met betrokken partijen, waaronder woningbouwvereniging, onderwijsinstellingen, belangenverenigingen en individuele bewoners en wil deze samenwerking verder uitbreiden.

5.4 Dagelijks onderhoud

In het figuur hieronder geven we een overzicht van de werkzaamheden van het buurtteam en serviceteam die onder het dagelijks onderhoud vallen. Team Woon-en Leefomgeving is verantwoordelijk voor de voorbereiding en evaluatie of monitoring van de werkzaamheden.

Buurtbeheer

De gemeente werkt met een eigen dienst: team Buurtbeheer. Dit team voert het dagelijks klein onderhoud en calamiteiten aan de wegen, meubilair en verzorging van de wegen uit. Buurtbeheer heeft het hele jaar rond een vaste kernbezetting. In het groeiseizoen wordt de bezetting aangevuld met tijdelijke krachten. In procenten uitgedrukt voert de gemeente Rheden 30% van het werk zelf uit, en is 70% uitbesteed. Bij vervanging wordt 100% van de werkzaamheden uitbesteed.

De medewerkers van Buurtbeheer kennen de gemeentelijke organisatie en hebben kennis van de achtergronden en beleid. Ze zijn bekend met de gebieden waar ze werken en werken klantgericht (gastheerschap). Daarnaast zijn ze flexibel inzetbaar bij calamiteiten en extra werkzaamheden.

Buurtbeheer bestaat uit een buurtteam en een serviceteam. Het buurtteam voert 88% procent van het werk uit en het serviceteam 12%. Samen zorgen zij voor de wegen, het straatmeubilair, de verkeerstekens en de faunavoorzieningen. De meeste uren gaan naar wegen (60%) en meubilair (30%). In de tabel hierboven is te herleiden welke taken de teams op zich nemen.

In de bijlage is een flyer met informatie over de werkzaamheden van buurtbeheer toegevoegd.

Ik Buurt Mee!

'Ik Buurt mee!' is het platform voor inwonersinitiatieven. Elk woonadres in de gemeente krijgt twee keer per jaar een waardecheque van € 7,50 van Ik buurt mee! door de brievenbus. Op de website www.ikbuurtmee.nl kunnen inwoners samen met buurtgenoten sparen voor initiatieven die hun straat of buurt nog mooier, leuker of beter maken. Daarnaast kunnen inwoners ook een losse donatie schenken aan een initiatief, vrijwilliger worden bij een initiatief of materialen schenken. De initiatieven worden getoetst en initiatiefnemers krijgen ondersteuning van de gemeente. Naast uitvoering is vaak ook het onderhoud de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers.

Meldingssysteem Fixi

In oktober 2021 gaan we over op het nieuwe meldingssysteem Fixi. Meldingen, vragen en klachten van inwoners worden via Fixi digitaal geregistreerd en verwerkt. Klachten en meldingen komen binnen bij team Buurtbeheer. Zij zorgen voor de afhandeling ervan en zetten de melding zo nodig door naar andere betrokkenen binnen de gemeente. We streven er naar om meldingen binnen drie werkdagen af te handelen.

Via Fixi worden inwoners pro-actief op de hoogte gehouden van de status van zijn melding. Als de melding is afgehandeld, kan de inwoner de afhandeling beoordelen. Op deze manier kunnen we de kwaliteit van onze dienstverlening blijven meten. Het maken van een melding kan eenvoudig via verschillende kanalen (een app, website of vanuit het KCC).

5.5 Groot onderhoud en projecten

Middel en groot onderhoud, zoals onderhoud aan asfaltverhardingen, betonverhardingen, elementenverhardingen, onderhoud aan markeringen, machinaal straatvegen, verwijderen onkruid op verhardingen en dergelijke, en vervangingen zijn ondergebracht bij andere opdrachtnemers. Deze contracten worden door het team WEL uitbesteed. De lopende contracten zijn gebaseerd op de richtlijnen en normen van het CROW ten aanzien van inspanningsverplichting en werken deels op beeld (RAW raam- en beeldcontracten). Op dit moment zijn de volgende raamcontracten bij de marktpartijen (aannemers, etc) ondergebracht:

- Onderhoud aan asfaltverhardingen;
- Onderhoud aan betonverhardingen;
- Onderhoud aan elementenverhardingen;
- Onderhoud aan markeringen;
- Onderhoud aan verkeersregelinstallaties;
- Onderhoud aan reizigersinformatiesysteem (DRIS) en ABRI's;
- Verwijderen veeg- en zwerfvuil op verhardingen;
- Verwijderen onkruid op verhardingen;
- Reinigen van oliesporen;
- Aanleggen van inritten;
- Uitvoeren van weginspecties;
- Gladheidsbestrijding;
- Onderhoud aan openbare verlichting.

Projectmatig werken

Onze projecten worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd. De kwaliteit en vervangingstermijnen van riolering zijn hierbij leidend en geven richting aan het al dan niet naar voren halen of naar achteren schuiven van groen of vervangingen wegen. Voor ieder project wordt een integrale projectgroep opgericht, die bestaat uit vertegenwoordiging van alle betrokken disciplines (wegen, riool en groen). Maar ook Verkeer sluit aan, evenals Nutsbedrijven.

De gastheer van team Buurtbeheer is ook actief in de voorbereiding van projecten. Hij kent de wijken, weet welke projecten en thema's er spelen en is de schakel tussen bewoners en de (beheer)organisatie. Zijn rol ligt vooral in de voorbereiding van projecten. Zijn input is hierin essentieel: Door de gastheer al vroeg in het proces te betrekken, kan hij zijn kennis en netwerk ten dienste stellen van de projectleider, zowel tijdens de voorbereiding als de uitvoering.

6. Exploitatiebegroting

In 2021 is de exploitatiebegroting vastgesteld op basis van de voorstellen uit de gemeentebrede actualiteitenrapportage 2021-2024. In deze rapportage zijn financiële keuzes gemaakt die in het Integraal beheerplan openbare ruimte staan beschreven. In dit beheerplan wordt de situatie voor het domein Wegen getoond op basis van deze strategie, maar gaan we niet in op de financiële strategie.

Het domein Wegen bestaat uit verschillende beheeractiviteiten en die zijn ook zo verwerkt in de begroting van de gemeente Rheden. In die begroting is te zien dat er voor de uitvoering van het beheer **gemiddeld 2,3 miljoen euro** beschikbaar is. In figuur 10 is te zien wat er per beheeractiviteit op dit moment in de begroting staat.

Beheeractiviteit	2021	2022	2023	2024
Faunavoorzieningen	€ 40.984	€ 40.984	€ 40.984	€ 40.984
Gladheidsbestrijding	€ 101.892	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000
Kunstwerken	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Openbare verlichting	€ 82.211	€ 200.751	€ 200.751	€ 200.751
Reiniging	€ 519.723	€ 519.723	€ 519.723	€ 519.723
Straatmeubilair	€ 195.902	€ 200.902	€ 200.902	€ 200.902
VRI	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0
Wegen	€ 1.208.093	€ 1.240.845	€ 1.263.845	€ 1.263.845
Wegmarkeringen	€ 25.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Wegmeubilair	€ 40.984	€ 60.984	€ 60.984	€ 60.984
Eindtotaal	€ 2.309.788	€ 2.469.189	€ 2.492.189	€ 2.492.189

Figuur 10: Uitvoeringskosten per beheeractiviteit voor de komende 5 jaar

Deze uitvoeringskosten verschillen van het bedrag in de begroting. In figuur 11 is te zien dat in het begrotingsjaar 2021, € 2,64 miljoen euro beschikbaar is in de exploitatiebegroting voor het domein Wegen. Binnen de begroting zijn namelijk ook posten opgenomen voor kapitaallasten (kosten voor rente en afschrijving van reeds uitgevoerde grote investeringen), opbrengsten (bv. leges MOOR, bijdragen derden en inzet reserve) en subsidies. Deze kosten worden de 'Niet-uitvoeringskosten' genoemd en hebben niet direct te maken met de concrete uitvoering van beheer en onderhoud. Hiermee zijn ze niet of slechts beperkt beïnvloedbaar. Het niet uitvoeringsbudget stijgt de komende jaren door het activeren van de investeringen van het domein Wegen, hierdoor stijgen de jaarlijkse kapitaallasten en de rentelasten.

Jaar	Uitvoeringsbudget	Niet uitvoeringsbudget	Exploitatibegroting
2021	€ 2.309.788	€ 330.548	€ 2.640.336
2022	€ 2.469.189	€ 491.804	€ 2.960.993
2023	€ 2.492.189	€ 657.480	€ 3.149.669
2024	€ 2.492.189	€ 809.995	€ 3.302.184

Figuur 11: Verschillen uitvoeringsbudget en exploitatiebegroting

7. Vervangingsinvestering

De openbare ruimte die niet meer met onderhoud op niveau kan worden gehouden, moet worden vervangen. De kosten die hiervoor worden gemaakt, noemen we investeringen. Als we theoretisch naar de hele openbare ruimte kijken, waarbij we uitgaan van de vooraf ingeschatte levensduur voor alle onderdelen dan is er gemiddeld € 2,4 miljoen per jaar nodig om de kapitaalgoederen bij wegen te vervangen (uitvoeringskosten inclusief VAT). Er is hiervoor gebruikgemaakt van cyclische doorrekeningen om de benodigde budgetten te bepalen.

In werkelijkheid is de openbare ruimte in fasen aangelegd en komen dus ook de vervangingen niet netjes verdeeld over de jaren. Hierdoor zullen in het ene jaar meer investeringen nodig zijn dan in het andere jaar. Voor de korte termijn wordt gewerkt met een meerjarenprogramma die is gebaseerd op de kwaliteit van het areaal en vragen en wensen uit de samenleving. Dit is maar mogelijk voor een paar jaar vooruit.

In Rheden worden om die reden gedetailleerde planningen gemaakt voor de komende twee jaar op basis van wegininspecties. Het meerjarenprogramma gecombineerd met de theoretische berekeningen leiden tot de volgende benodigde investeringsbudgetten voor de periode van 2021 – 2030, zie figuur 12 hieronder.

Jaartal	Wegen
2021	€ 2.425.988
2022	€ 2.349.189
2023	€ 2.372.242
2024	€ 2.411.111
2025	€ 2.317.470
2026	€ 2.402.568
2027	€ 2.313.371
2028	€ 2.378.960
2029	€ 2.315.358
2030	€ 2.359.925

Figuur 12: Gemiddelde vervangingsinvesteringen wegen 2021-2030

Kapitaallasten investeringen

De vervangingsinvesteringen worden geactiveerd. Dit betekent dat er in de begroting geen rekening hoeft te worden gehouden met de totale investeringsbedragen, maar met de kapitaallasten bestaande uit afschrijving en rente. De uiteindelijke kapitaallasten worden beïnvloed door de daadwerkelijke investeringen, afschrijvingstermijnen en de hoogte van de rekenrente. In 2021 staat er ongeveer 600.000 euro aan kapitaallasten voor het domein Wegen op de begroting van beheer. Dit bedrag zal door de investeringen vanaf 2021 jaarlijks toenemen.

Bijlage: Flyer werkzaamheden Buurtbeheer

BUURTBEHEER GEMEENTE RHEDEN | WEGEN

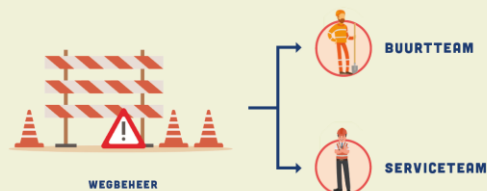
gemeente Rheden

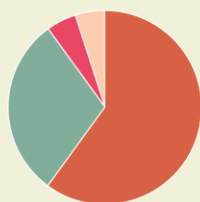
WIE ZIJN ER BETROKKEN?

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

WAT IS DE TAAKVERDELING BINNEN BUURTBEHEER?

ALGEMENE TAKEN

N	TAKEN	HOOFDTAL UREN
46	WEGEN	4047,00 UUR
30	REGULIER	1000,00 UUR
6	VERKEERSTEGEN	750,00 UUR
6	PRIVATISERINGEN	750,00 UUR
100	TOTAAL	7547,00 UUR

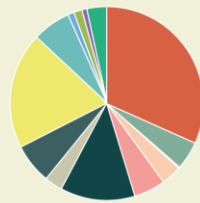
"FIJN DAT ONZE VERKENNERS
HELDER WETEN WAT ZE
BUITEN MOETEN DOEN!"

TAAKVERDELING

N	TAKEN	HOOFDTAL UREN
85,46	BUURTTEAM	12.665,46 UUR
14,54	SERVICETEAM	1002,54 UUR
100	TOTAAL	13668,00 UUR

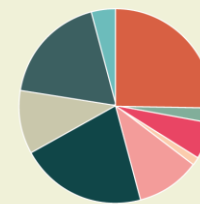
WAT ZIJN DE TAKEN BINNEN DE VERSCHILLENDE TEAMS?

TAKEN BUURTTEAM

N	TAKEN	HOOFDTAL UREN
28,32	HOEFTEL KLANTENVERHOORING	1400,32 UUR
4,02	HOEFTEL HULPVERHOORING	875,01 UUR
6,47	HOEFTEL RAADTVERHOORING	47,48 UUR
2,94	WEGEN / VERKEERSTEGEN T.B.V. WEGEN	100,00 UUR
4,78	OPHOEFTEL WEG / PAKET WEGEN	475,77 UUR
11,06	BLAD VERHOORING VAN TRUITOREN EN KLANTEN	1077,01 UUR
2,94	VERKEERSTEGEN	100,00 UUR
9,87	PLANTEN EN VERPLANTEN WEGEN	940,76 UUR
17,62	LEZEN EN SCHONMAKEN WEGEN	1507,00 UUR
5,73	SCHONMAKEN WEGEN INVENTARIS	519,74 UUR
0,00	GLADDEWEGENWEGEN OP ROEGELDE WEGEN	0,00 UUR
1,02	INSPECTIE PRIVATISERINGEN	175,00 UUR
0,78	KLANTEN VERHOORING PRIVATISERINGEN	100,00 UUR
2,94	SCHONMAKEN / WEGEN PRIVATISERINGEN	100,00 UUR
86,46	TOTAAL	12665,46 UUR

"OP DEZE HELDERE EN INZICHT-
LIJKE WIJZE WETEN WIJ PRECIES
WAT WIJ MOETEN DOEN!"

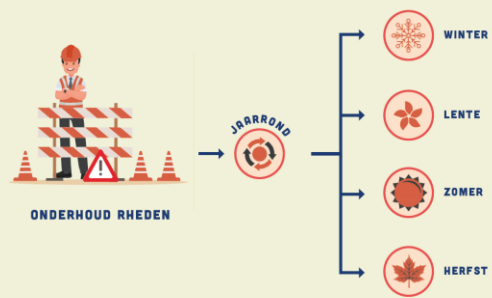
TAKEN SERVICETEAM

N	TAKEN	HOOFDTAL UREN
2,94	VERKEERSTEGEN	100,00 UUR
0,21	LETEN OP WEGEN VAN BLOEDRISICO, WEGEN, DOOR WEGEN	10,00 UUR
0,78	OLIECTYVENWEGEN	100,00 UUR
0,10	WEGEN VAN FORTEN	10,00 UUR
1,02	HOEFTEL VERKEERSTEGEN	175,00 UUR
2,48	SCHONMAKEN VERKEERSTEGEN (STOKS/GRIPPE)	350,00 UUR
1,02	VERKEERSTEGEN	175,00 UUR
2,10	WEGENPLANTEN	300,00 UUR
0,00	KLANTEN	0,00 UUR
11,04	TOTAAL	1002,54 UUR

WAAR KOMT DE INFORMATIE VANDAAN?

WANNEER VINDEN DE WERKZAMHEDEN PLAATS?

HOE ZIET HET GEWENSTE ONDERHOUDSNIVEAU-B ERUIT?

ELEMENTENVERHARDING

HALFVERHARDING

PADEN OP POSBANK

MEUBILAIR

"SAMEN OP WEG NAAR ONDERHOUDSNIVEAU B"

